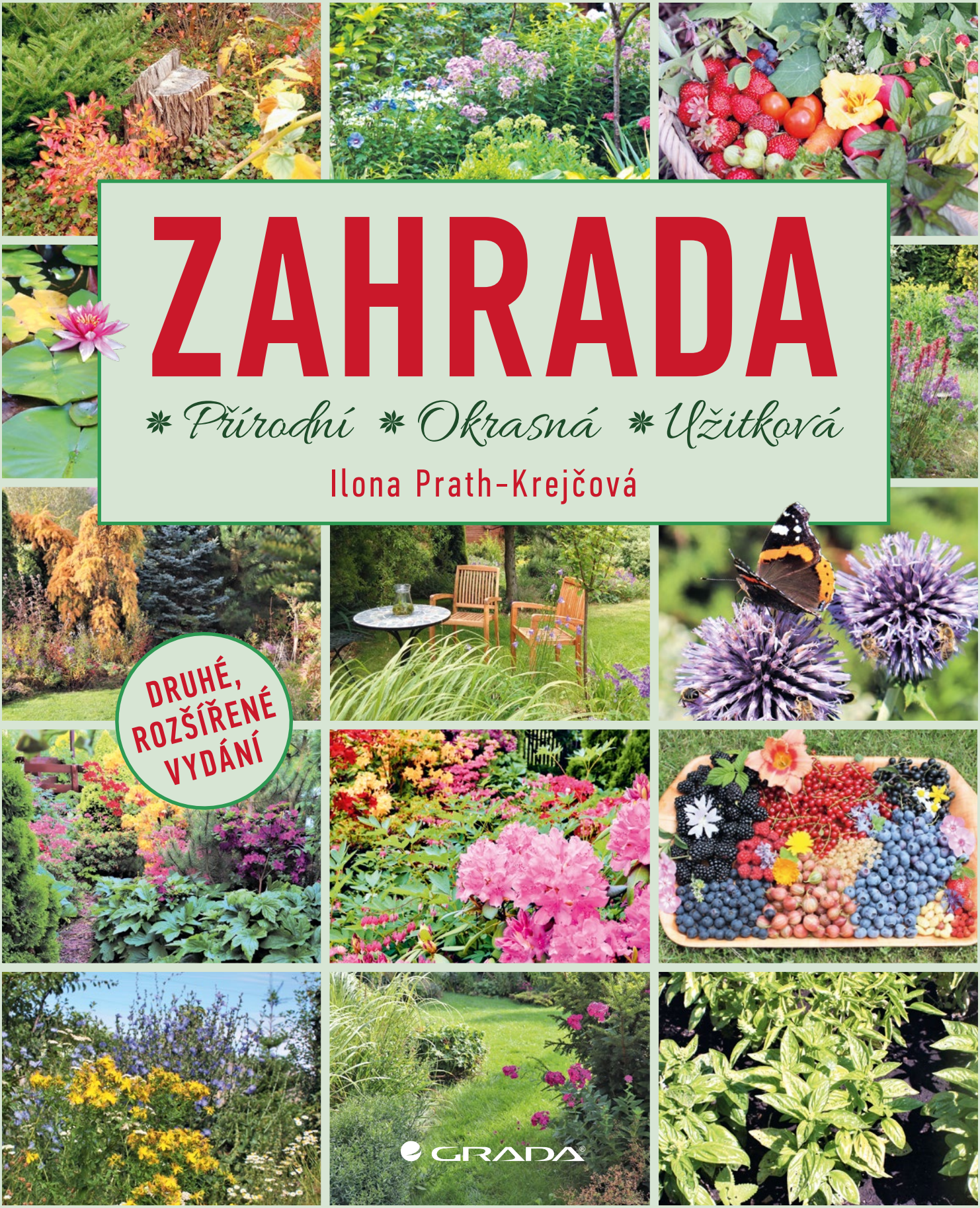

ZAHRADA

Přírodní • Okrasná • Užitková

Ilona Prath-Krejčová

DRUHÉ, ROZŠÍŘENÉ VYDÁNÍ

GRADA®

Chytrý zahradník *nechá přírodu, aby ho učila, vychovávala, vedla, trestala za chyby a odpouštěla mu. Dovolí jí, aby občas (nebo spíše častěji) vládla a pracovala za něj.*

Chytrý zahradník *hýčká svoji půdu, protože ví, že je základem všeho živého na jeho zahradě.*

Chytrý zahradník *podporuje všemi svými silami užitečné organismy, aby mu pomáhaly pečovat o jeho miláčky z rostlinné říše.*

Chytrý zahradník *nepropadá panice, když se na jeho zahradě objeví plevel, ale urputně přemýšlí, jak ho co nejlépe využít.*

Chytrý zahradník *si veškeré dění na své zahradě neskonale užívá.*

ZAHRADA

*Přírodní * Okrasná * Užitková*

Autorka @ Ilona Prath-Krejčová, 2024
© Grada Publishing, a. s., 2024
ISBN 978–80–271–7285–6 (ePub)
ISBN 978–80–271–7284–9 (pdf)
ISBN 978–80–271–5010–6 (print)

ZAHRADA

*Přírodní * Okrasná * Užitková*

Ilona Prath-Krejčová

Grada Publishing

OBSAH

Úvod aneb Cesta proti proudu 8

ZAKLÁDÁME ZAHRADU 11

Před výběrem pozemku 12

Extrémy v zahradní tvorbě 14

Kouzlo zahrady 16

Klíčové prvky základních zahradních stylů 17

Řešení prostoru 22

Realizace zahrady krok za krokem 28

Stavby, předěly a odpočinkové prvky 35

✱ Mých deset zahrad 41

TERASY A ZIMNÍ ZAHRADY 43

Balkony a otevřené terasy 44

Zimní zahrady a kryté terasy 44

Oblíbené rostliny pro terasy a zimní zahrady 46

✱ Jak nám začaly zelenat prsty 57

PROMĚNLIVÁ KRÁSA ZAHRADY 59

Proměny zahrady v průběhu času 60

✱ Zahrada kolébka života 81

BARVY ZAHRADY 83

Základní dělení barev 84

Působení barev 85

Zdravá barviva z vlastní zahrady 88

Využití barev v zahradní tvorbě 88

✱ Barvitá typologie zahrad i lidí 101

ZAHRADA PRO SMYSLY 103

Uplatnění smyslů v zahradě 104

Míšení smyslů 109

Zahrada na míru 112

✱ O (ne)smyslné zahradě 123

ŽIVOT V ZAHRADĚ 125

Přirození obyvatelé našich zahrad 126

Jedovaté rostliny 133

✱ Můj „boj “ se slimáky 139

ZDRAVÁ ZAHRADA 141

V souladu s přírodou 142

Jak vyrobit přípravky z léčivých rostlin 165

Škůdci a choroby rostlin 167

Zdravá půda 169

✱ Všechno nejlepší, hlavně zdraví 173

VODA V ZAHRADĚ 175

O vodě 176

Vodní prvky v zahradě 178
Vodní a vlhkomilné rostliny 188
✱ Těžký život Kváka 2015 193

V OKRASNÉ ZAHRADĚ 195
Trvalky a skalničky 196
Cibulnaté a hlíznaté rostliny 201
Letničky a dvouletky 204
Okrasné trávy 207
Kapradiny 209
Popínavé rostliny 211
Okrasné keře 214
Listnaté stromy 223
Jehličnany 227
✱ Usilovná snaha o krásno 229

V UŽITKOVÉ ZAHRADĚ 231
Ovocné stromy 232
Ovocné keře 236
Zelenina 241
✱ Zavaleni úrodou 251

ROK V ZAHRADĚ 253
Březen 254
(Po)zimní faldíky 255
Duben 258
Jarní únava 260
Květen 262
Alergie 264
Červen 266
Pomalý mozek 268
Červenec 270
Srdeční záležitosti 272
Srpen 274
Bolavá záda a klouby 276
Září 278
Podzimní rýmičky 280
Říjen 282
Doba stresová 284
Listopad 286
Choroby močového ústrojí 288
Prosinec 290
Teplo domova 292
Leden 294
Krása vnější, krása vnitřní 296
Únor 298
Těžkosti se zažíváním 300
Tok času v souladu se zákonitostmi přírody 302
✱ Úvaha člověka zelenoprstého aneb Já sám 305

Rejstřík 306

Úvod aneb Cesta proti proudu

Ne, nezbláznila jsem se, ačkoliv si to kdekdo okolo mě zřejmě myslí. Pěstujl si totiž vlastní plevely a začínám mít podezření, že mám některé druhy ve větší oblibě než užitkové rostliny. Ale nebylo tomu tak vždycky – ještě před pár lety jsem vášnivě vyškubávala vše, co jsem sama nevysela nebo nevysadila, a ačkoliv mě to neskutečně nebavilo, připadala jsem si tak nějak důležitě a správně – zkrátka pečlivá, pilná a užitečná.

Má proměna z jednoho stadia do druhého – záleží na úhlu pohledu každého jednotlivce, zda to bylo do vývojově vyššího nebo nižšího stupně – nastala pár dnů po zjištění, že cpát do mého věčně churavějícího potomka hrsti různými odborníky předepsaných léků nebyl dobrý nápad. Když po mixu pilulek a mnoha ujištěních, že si léčivo navzájem nevadí, upadlo dítě do bezvědomí a následně bylo vzkříšeno (a s ním i celý zbytek rodiny – ze šoku), byly krabičky umělých medikamentů jediným máchnutím ruky smeteny ze stolu. Vyvstal ovšem problém, čím že se tedy máme zatraceně léčit?

Následovalo krátké období, kdy rozum (po dlouhou dobu tvarovaný a tříbený určitými zajetými návyky) pátral, hledal a glosoval veškerá pro a proti různých starých, nových a hlavně bezpečných ozdravných metod a tak nějak přirozeně se ve vzpomínkách vrátil v čase – do dětství, do pidivesničky, kde babičky sbíraly léčivé koření a vařily z něho lektvary, mazání i zdravé pokrmy... Po pár úspěšných léčebných pokusech s těmi nejobyčejnějšími a nejznámějšími plevely jsem doslova propadla kouzlu prastarého umu bylinkaření a za pomoci herbářů, atlasů, kurzů i přednášek se pomalu přetvářel můj dřívější pohled na rostlinstvo celé naší planety.

Mimořádně překvapivé a objevné bylo zjištění, když jsem mnohé z těch nejužitečnějších rostlin, u kterých jsem při studiu žasla nad složením a zdraví prospěšnými účinky, našla na své zahradě nebo někde v nejbližším okolí (přičemž původně jsem je plenila, nesnášela nebo minimálně přehlížela). A tak se postupem času stalo, že se díky „obyčejným" kopřivám, pampeliškám, jitrocelu, slézu, bříze, vrbovkám, bezu, jetelu, kostivalu, pýru a dalším bylinkám nejbližší rodina i přátelé pomalu hojili z vleklých dýchacích potíží, zažívacích neduhů, alergií, zánětů močového ústrojí, dny či migrén. Byl to skoro zázrak – ovšem jen do doby, než přišla nějaká stresová situace nebo pořádná facka od osudu. To pak moc bylinek nestačila a kolikrát se mohlo začít s procesem uzdravování nanovo. Byl to pro mě jasný důkaz toho, že stres je mocný neřád (mnohem mocnější, než si myslíme) a snad nebude trvat dlouho, než se prokážou a hlavně uznají jeho vysoce škodlivé účinky na zdraví všech živých tvorů.

Obdivuhodná je moc léčivek za čerstva. Naučila jsem se je všemožně pašovat do stravy, což se v naší rodině daří zejména v podobě smoothies – super snídaně nebo svačiny pro věčně uspěchané. Na jaře se k oblíbenému ovoci nebo zelenině přihodí nějaký planý lístek nebo pupen a od léta do podzimu rozličné zdravé bobule či jiné čerstvě sklizené plody, nejlépe zasypané zdravými semínky. Obliba některých poživatin u mě někdy přerostla až v závislost. Přestože byly dříve většinou nesnášené, teď vedou čekanka, mladé lístky pampelišek a řapíkatý celer. V zimě u nás smoothies tolik nefrčí, spíš se po ránu zavděčím nějakou vařenou obilnou kaší pro zahřátí.

Prý má každý pěstitel tolik plevele, kolik si ho zaslouží. No jo, ale co když je to myšleno úplně jinak? Co když to má být vlastně dar, léčivo, které je přírodou namícháno právě na ty neduhy, které nás trápí? Moje nově nastoupená cesta proti zajetým zvyklostem začala tak trochu natruc všem těm vědecko-technickým objevům a vymoženostem, které sice bezmezně obdivuji, ale nehodlám se stát jejich poslušnou zaslepenou obětí. Už vždycky budu chtít vědět, co sypeme do našich zahrad, do našich dětí i do sebe samých.

Jednou ke mně zašla dobrá známá. Právě jsem přesazovala můj od dětství milovaný, avšak všemi přehlížený sléz z míst, kde jsme po něm šlapali, do míst, kde bude k všeobecnému užitku. Vypíchla jsem jednu rostlinku z travnatého schodiště – „No tak pleješ, viď?" povídá, „já už taky musim." – a opatrně jsem novou sazeničku zasadila do svahu mezi zvonečky, denivky a tulipány. Známá chvíli nechápavě civěla a pak na to kápla: „Ty nejsi normální."

V hodinách psychologie občas přišla na přetřes otázka ‚Co je vlastně normální?', jejíž výsledkem byly podnětné a obohacující diskuze a úvahy. Někdo považuje za normální prolévat a kropit svoji půdu látkami, o kterých se čím dál hlasitěji uvažuje jako o jedech způsobujících mnohá civilizační onemocnění. V souvislosti s vlastní zahradou a těmito nesmyslnými postupy nechci být normální. Já chci být totiž abnormální.

Moje zahrada není nijak zvlášť výjimečná – není ani velká, ani malá, nevyniká tvarem, polohou ani neobvyklým osázením. Nacházejí se v ní rostliny běžně dostupné, okrasné i užitkové,

Přírodu nemůžeme ovládnout jinak, než že ji budeme poslouchat.
Francis Bacon

léčivé, plevelné, nenáročné, atraktivní i nenápadné. Je neuvěřitelně skromná – obejde se bez valné většiny vymožeností, pod kterými se prohýbají regály v obchodech a řetězcích nabízejících potřeby pro zahrádkáře, a to včetně všech chemických hnojiv a postřiků. Nevyžaduje mnoho.

A přesto neuběhne jediný den, aby mě nepřekvapila, nepotěšila, nezaujala, nepoučila nebo neinspirovala. Plní moje talíře kvalitními potravinami, krášlí všechna zákoutí nebo kdejakou otlučenou nádobu nádhernými květy, pomáhá mi bylinkami udržovat zdraví a léčit, když zdraví pokulhává. Právě díky ní vznikla tato kniha plná fotografií, vyzkoušených receptů, rozmanitých návodů a mých zajímavých postřehů.

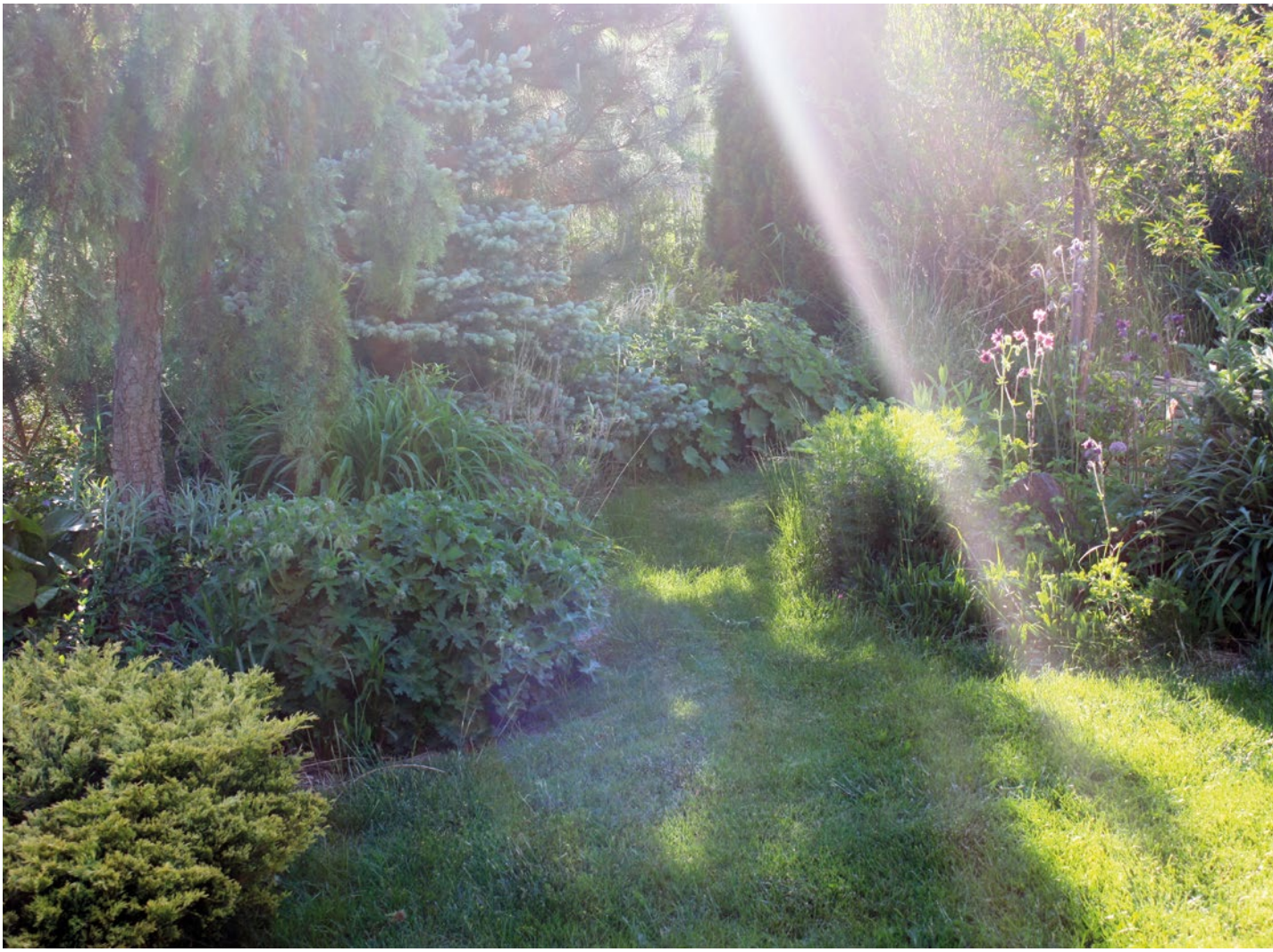

ZAKLÁDÁME ZAHRADU

PŘED VÝBĚREM POZEMKU

Zahrada je sice útvar proměnlivý, ale její skutečný půvab tkví v harmonii, vyváženosti a stabilitě, kterou vzrostlá výsadba nabízí. Pokud jsou rostliny vysazeny do nevhodných podmínek, strádají a kýžený soulad často nahrazuje spíše rozčarování z neuspokojivého růstu a zmatek z neustálého přesazování. Zahrada tak nemá možnost přirozeně dospět a ukázat původní architektonický záměr, který se většinou objeví až po několika letech, nebo dokonce až po desetiletích, kdy vysazené rostliny nabudou do výšky i šířky a porost se zapojí.

Nový pozemek pro zahradu je nutné dobře poznat osobně. Z fotografie nebo internetových stránek bude zřejmě obtížné určit, kde vychází nebo zapadá slunce, odkud nejčastěji fouká vítr nebo jaké objekty z okolí bude nutno výsadbou šikovně zakrýt, případně jaký pohled naopak výsadbou podtrhnout.

V plánech pozemku by měly být zakresleny veškeré inženýrské sítě. Nejčastěji se jedná o rozvody elektrické energie, plynu, vody nebo kanalizace odvádějící splaškovou či dešťovou vodu. Pod povrchem půdy se mohou ukrývat nejrůznější drenáže na odvod přebytečné vody, jímky a podzemní vedení pro okapy. Je nutno mít na paměti, že při zakládání zahrady často dochází i k hlubším výkopům, například při budování jezírka a zahradních staveb nebo při sázení dřevin s objemným kořenovým balem. Některé stromy mohou v budoucnu svými kořeny poškodit nejen podzemní rozvody, ale také narušit základy staveb včetně domů. Podle toho je třeba přizpůsobit stavební a osazovací plán.

Některé potřebné informace lze získat také z pětimístného kódu BPEJ (bonitovaná půdně-ekologická jednotka). Tento kód se dá nalézt například na výpisu z katastru nemovitostí. Ačkoliv prozkoumávání pozemku formou BPEJ není právě obvyklé, je to škoda, protože z těchto pěti čísel se dá mimo jiné dobře odvodit, jaké rostliny mohou tvořit základ nové výsadby. První číslice označuje, v jakém klimatickém regionu se pozemek nachází, přičemž čísla 0–5 jsou řazena spíše k teplejším a sušším regionům a čísla 6–9 naopak k těm chladnějším a vlhčím. Druhá a třetí číslice (0–78) vymezují příslušnost k určité hlavní půdní jednotce (zde se dá přesně najít, z jakých půdních typů, subtypů, půdotvorných substrátů se půda na pozemku skládá, jak je hluboká, zrnitá apod.). Čtvrtá číslice určuje kombinaci svažitosti a expozice pozemku ke světovým stranám. Pátá číslice stanovuje parametry hloubky a skeletovitosti půdního profilu.

Při koupi nového pozemku je občas výhodné vyptávat se po okolí. Leckterý soused se rád podělí o poznatky, které získal během svého života poblíž místa, na němž chcete vytvořit svoji soukromou rajskou zahrádku. Pokud je šance, že se takový starousedlík obejde bez nepřejícných a zavádějících poznámek, sledujících třeba jeho vlastní prospěch, může se stát užitečným zdrojem rad a nápadů, jak beze zbytku využít potenciál, který vybrané místo nabízí.

Půdní podmínky

Půda je absolutní základ každé zahrady bez rozdílu. Podle typu půdy je možno určit, které rostliny budou na našem pozemku prospívat, podle vitality stávajících okolních rostlin lze rozpoznat, jaká je kvalita půdy. Typ i kvalitu půdy lze upravit a vylepšit – základem je dopřát jí dostatečné množství organické hmoty (kompost, hnůj, zelené hnojení).

Dle zrnitostního složení se půdy dělí na lehké, středně těžké a těžké. Lehké, písčité půdy jsou hrubé na omak, propustné, vysychavé, chudší, záhřevné, vzdušné, snadno obdělávatelné. Vláha spolu s živinami odtéká do hloubky, kde je rostliny nemohou využít. Lehké půdy jsou výhodnější pro rostliny citlivé na mráz a na jaře tu díky rychlému prohřívání rostliny vykvétají (oproti ostatním půdám) i o dva týdny dříve. Písčité půdy vylepšuje pravidelné organické hnojení, které skvěle zadržuje vlhkost i živiny. Výhodné je jarní mulčování.

Středně těžké, hlinité či písčitohlinité půdy se skládají z jílu, písku a z prachových částic. Jsou velmi úrodné, dobře obdělávatelné, přiměřeně zásobené živinami, vláhou i kyslíkem. Jsou vhodné pro většinu zahradních rostlin. Rovněž středně těžké půdy budou vděčné za pravidelný přídavek organické hmoty.

Těžké, jílovité či jílovitohlinité půdy jsou hladké a výrazně lepivé na omak, studené, nepropustné, dobře nasákavé, úrodné, hutné, avšak s minimem kyslíku, těžko obdělávatelné. Velmi dobře drží vláhu a živiny, ale za sucha mohou pukat a roztrhat kořeny rostlin. Naopak za vydatných dešťů voda z pórů vytěsňuje kyslík, což může vést až k uhnívání rostlin. Na jaře se velmi špatně prohřívají. Těžké půdy se vylepšují vydatnými dávkami organické hmoty zapravenými při podzimním rytí s přídavkem hrubého písku, štěrku a sádrovce.

Borůvkám nevyhovují zásadité půdy. Na vhodném stanovišti však mohou být v úrodných letech keře obsypány plody tak požehnaně, že bude sotva vidět jejich listoví (pH půdy naznačuje i plevel, viz str. 102).

Poloha a klimatické podmínky

Podle světové strany, ke které je zahrada obrácena, se určuje poloha zahrady. Klimatickými podmínkami se rozumí podnebí a mikroklima zahrady – s přihlédnutím k nadmořské výšce, průměrným teplotám, množství srážek, větrnosti atd. Poloha a klimatické podmínky pozemku hrají klíčovou roli při výběru rostlin, při hledání správného stanoviště pro vybraný rostlinný sortiment nebo při plánování odpočinkových prvků.

Zahrady obrácené k jihu jsou prosluněné, světlé, obvykle velmi teplé. Jaro může začínat dříve, zima později. Proti úmornému vedru v létě pomáhají vzrostlé, především listnaté stromy s bohatou korunou a různé pergoly a altány. Jehličnany dávají stín i v zimě, kdy v zahradách zas tak vítaný není. Při dobrém hospodaření s vodou a půdou mohou tyto zahrady oplývat bohatstvím květů i plodů.

Zahrady orientované na sever jsou chladnější a temnější – především od podzimu do jara. V takové zahradě je vhodné vzdát se všech stínicích prvků – vysokých plotů, krytých posezení, stromů, vzrůstných keřů. Na druhou stranu v létě je tam příjemně i v parných dnech a s vhodným osázením dostávají stinné zahrady punc tajemna i romantiky.

Zahrady obrácené k východu poskytují ideální možnost k vybudování posezení u domu, kde bude nejkrásněji ráno (vhodné pro snídaně nebo dopolední svačiny). Posezení využívané odpoledne nebo v podvečer je nejlepší situovat na jihozápadní stranu co nejdále od domu. Východní zahrady nejsou vhodné pro výsadbu citlivějších rostlin, především pokud kvetou na jaře, protože často dochází k namrzání květů, rašících listů, ale i k mrazovým trhlinám na kmenech stromů.

Západní expozice zahrady zaručuje prosluněné a teplé večery. Lze využít hru podvečerního světla a stínů při stavbě pergol, besídek, altánů či treláží. Také barvy hrají na západních zahradách důležitou roli – mění se v průběhu odpoledne a večera s tím, z jakého úhlu na ně i skrze ně svítí zapadající slunce; krásné světelné efekty mohou vznikat například na pergolách porostlých pnoucími rostlinami. Tyto zahrady jsou při vhodném hospodaření s půdou úrodné a bohatě kvetoucí. Jako ideální se jeví zahrady obrácené k jihozápadu.

Při zjišťování klimatických podmínek je nutné pozemek několikrát navštívit, a to nejlépe za různého počasí. Jen tak bude možno předvídat, co se na budoucí zahradě bude díky počasí odehrávat, a naplánovat, jaké úpravy bude nutné provést. Na větrných stanovištích je prospěšná výsadba větrolamu z keřů, popřípadě i ze stromů, na návětrné straně pozemku. Zcela nevhodná je stavba nepropustné zdi, za kterou se tvoří větrné víry. Vítr nejčastěji fouká od západu a severozápadu, ale někdy mohou v hustší zástavbě, například mezi dvěma stavbami nebo v dlouhé ulici, vzniknout tzv. větrné tunely vodící vítr z jiných stran.

Zatímco pozemky na kopci může sužovat nepříjemný vítr, pozemky v kotlinách mohou trpět chladem. Rozdíl v teplotách se může podstatně lišit v mrazových kotlinách a v jen málo vzdálených vyšších stanovištích. V těchto případech je vhodná výstavba zdi vysoké asi dva metry ve svahu nad zahradou (protože studený vzduch se drží asi do dvoumetrové výšky). U vyšších zdí (včetně domu) na východní straně bývá zase problémem srážkový stín, jelikož déšť a vítr určující směr srážek přicházejí většinou od západu.

EXTRÉMY V ZAHRADNÍ TVORBĚ

Příroda má svůj pevně zavedený řád. Jakmile dojde k jeho narušení, což je často dílem člověka, snaží se seč může, aby opět nastolila rovnováhu. Jelikož před dávným časem žil člověk v souladu s přírodou, měl od ní možnost odkoukat její dovednost vytvořit přirozenou harmonii, kterou vnášel i do svých zahrádek.

Pak přišel do módy určitý extrémismus, ve kterém si člověk libuje dodnes. V zahradní tvorbě jsou již dlouhá desetiletí oblíbené přepečlivě upravované zahrady. Jejich „atraktivní" vzhled je ale prakticky nemožné udržet bez pravidelné péče chemickými prostředky, kterými zahradník ve velkém škodí nejen životu ve své zahradě, ale neuváženým užíváním může ohrozit i zdraví své. Ruku na srdce – kdo při práci s těmito prostředky opravdu nosí doporučený ochranný oděv na celém těle včetně roušky na obličej?

A rozmáhá se i druhý extrém – zcela opačný. Díky bohu se čím dál častěji setkáváme s přírodními, ekologickými či bio zahradami, které konečně naslouchají moudrému hlasu přírody a pokoušejí se ji co nejlépe napodobit. Jenže to by nebyl člověk člověkem, aby to (opět) nepojal po svém. A tak nadšeně a s vervou sobě vlastní kácí vzrostlé okrasné i užitkové stromy a plení již dobře zapojené porosty z keřů a trvalek, aby vysadil čistě přírodní, původní druhy, protože je to právě v trendu (a za pár let bude zřejmě plenit znovu, protože se zhlédne v trendu novém).

Dříve, než přijde na řadu pila nebo krumpáč, je třeba si uvědomit, že každá bylina či dřevina je živý organismus, který často mnoho let rostl, plodil, okysličoval, čistil a osvěžoval ovzduší, těšil svojí vůní nebo barvou, chránil půdu před vyplavením nebo vysycháním... A sotva asi pochopíme, jak složité procesy se mezi rostlinami odehrávají (nejen nad zemským povrchem, ale hlavně pod ním, tedy v půdě, kam nevidíme) a jak moc lze neuváženými činy narušit dlouhá léta nastolovaný řád.

Možnost koupě pozemku se vzrostlými stromy, keři a živými ploty je velká příležitost, jak vyzrát na čas, který na zahradě za jistých situací plyne neskutečně pomalu – zejména při čekání, kdy vyroste plot, aby zajistil soukromí od zvědavého okolí, nebo košatý strom, který v parných létech poskytne příjemný stín. Proto je nepochopitelné, že valná většina zájemců o koupi pozemku, který se pyšní vzrostlou zelení, uvažuje o úplném vyplenění zdravých dřevin, jež pomalu rostly mnohá desetiletí. Hlavními důvody jejich rozhodnutí často bývají třeba hromady opadaného listí nebo nevyhovující druhy do plánovaného stylu výsadby.

Strom neodepře svůj stín
ani tomu, kdo ho přichází porazit.
Malajské přísloví

Pokud někdo prožil nejkrásnější okamžiky svého dětství v chalupě vedle ovocného sadu, je celkem přirozené, že si ovocné stromy vysadí i na své zahradě.

Proti každému, kdo poráží vzrostlý zdravý strom, stojí sám čas – před kácením a pleněním je dobré si uvědomit, jak dlouhá doba uplyne, než bude možno opět spočinout ve stínu jeho mohutné listnaté koruny.

Jistou naději snad skýtá výsadba vzrostlých stromů. Zde se ale vždy vyplácí vybrat takovou firmu, která nabízí záruku ujmutí, a to nejlépe ještě několik let po výsadbě. Hrozí totiž riziko, že oslabené stromy – a tyto stromy vzhledem k předchozímu nepřirozenému vývoji a pěstování ve stísněných podmínkách skutečně oslabené jsou – podlehnou první chorobě nebo neočekávaným a méně příznivým projevům počasí. Je nutno rovněž přihlédnout k finanční náročnosti koupě i výsadby takto pěstovaného stromu.

Není pravda, že zdravá zahrada udržovaná s ohledem na přírodu musí nutně obsahovat jen původní neprošlechtěné rostliny. Mezi zahrádkáři jsou i vášniví sběratelé nových rostlinných odrůd nebo milovníci rarit. Pokud pro takové rostliny máme na zahradě podmínky, není třeba se jejich pěstování vzdávat. I neobvyklé rostlinné kuriozity lze zakomponovat mezi původní, plané a plevelné rostliny. Takový záhon pak přináší nejen zdraví a užitek, ale také potěšení, radost a obdiv. Správné rostliny pro naši zahradu jsou totiž takové, které máme rádi a které se líbí nám, k nimž máme nějaký kladný vztah. Jen o tyto rostliny se budeme starat s láskou – třeba i proto, že bývají často spojené s nějakým naším příjemným životním obdobím.

KOUZLO ZAHRADY

Před budováním své zahrady majitel zpravidla čerpá inspiraci při návštěvách jiných zahrad (soukromých i výstavních), studiem zahrádkářské literatury nebo například zhlédnutím některého z pořadů se zahradní tematikou.

Kapitola Zahrada pro smysly představuje množství pohledů na druhy a styly zahrad a nastiňuje, jak odlišné mohou být zahrady pro různé majitele rozdílných povah a zájmů. Při zahradní tvorbě se zpravidla vychází ze základních zahradních stylů (viz na další straně), které se navíc mohou různě kombinovat a prolínat. Velká opatrnost je nutná snad jen při volbě orientálního typu zahrady, pro který je třeba mít opravdu hluboké cítění. Tento styl vyžaduje pochopení jeho skutečné podstaty a symboliky. Třeba asijské lampičky nebo sošky buddhů roztroušené po zahradě nejsou pro naše končiny to pravé ořechové, byť existují zahrady sběratele, který si je přivezl jako suvenýry z dalekých cest. Extrovertní a bohémsky založený člověk si může založit zahradu v surrealistickém stylu, kde neexistují meze žádné. Prvotní je však rozhodnutí, zda bude zahrada navržena ve stylu formálním, nebo neformálním.

Formální design určují čisté a rovné linie (včetně kruhů), symetrie, souměrnost, řád. Znakem neformálního stylu jsou pozvolné křivky a uvolněné linie, což však neznamená výsadbu do záhonů ve tvaru „kudrlinek" podél plotu. Každé zakřivení by mělo mít nějaký smysl a význam, např. otevření či naopak uzavření prostoru, zvýraznění zajímavého prvku, nalákání pohledu do některé části výsadby, obklopení místa k posezení bujarou zelení...

Kouzelné zahrady se plně neodhalí při prvním pohledu, naopak nutí návštěvníky objevovat skryté krásy postupně. Zvídavost podnítí např. částečně otevřené předěly z rostlin i zahradních staveb a doplňků.

K vytvoření té skutečně kouzelné zahrady nám dopomáhají architektonické vychytávky, jako jsou genius loci, focal point, průhledy a rámování nebo tok energie. Někteří majitelé pozemků a budoucí zapálení zahrádkáři dostali do vínku dar je nevědomky a přirozeně využívat, díky čemuž dokážou původně „bezduchý" kout vlastními silami přetvořit na pohádkové místo, které má styl a smysl, jinak řečeno hlavu a patu. Pokud majitel najme zahradního architekta, je v jeho vlastním zájmu, aby při vymýšlení prvotního návrhu úzce spolupracoval a přidal do něj také něco ze svého nitra. Pak je velká šance, že se na své zahradě bude cítit svobodně a uvolněně a získá navíc soukromý prostor, kde se mohou dostatečně a po všech stránkách „vyřádit" jeho tělo i duše.

Klíčové prvky základních zahradních stylů

Formální styl zahrady

symetrie · čisté linie · tvarované rostliny · ohraničení a přísně stříhané živé ploty · plastiky · jednoduché vodní nádrže

Moderní (minimalistický) styl zahrady

geometrické členění · asymetrie · čisté linie · střídmost ve výběru výsadbového sortimentu · aktuální materiály a technologie · nezvyklé kombinace materiálů · častá dominance výrazných barev

Přírodní styl zahrady

ekologické postupy · podpora přirozených společenstev a ekosystémů · nenáročné a planě rostoucí druhy rostlin · medonosné rostliny · produkce zdravých potravin (i z planých rostlin) · přírodní vodní plochy

Romantický styl zahrady

velké množství kvetoucích rostlin · využití přírodních materiálů · četná zákoutí, posezení · pavilony, pergoly, oblouky · průhledy, rámování · častá dominance pastelových barev · vodní plochy

Duchovní styl zahrady

harmonie · uzavřenost · vodní prvky · sochy, kámen, oblázky · dominance zelené barvy (někdy doplněná o jemnou bílou, modrou, fialovou)

Rodinný styl zahrady

bezpečnost · funkčnost, multifunkčnost · ohled na styl bydlení · relaxace i aktivní odpočinek · důraz na maximální pocit soukromí v hustě obydlených oblastech (ploty, zástěny, pergoly...)

Venkovský styl zahrady

důraz na původní nenáročné druhy rostlin · sady, louky, zeleninové a bylinkové záhony · střídmost v druzích okrasných rostlin · zplaňující trvalky · přírodní materiály (nejlépe z blízkého okolí) · často solitéra v podobě ovocné nebo okrasné dřeviny zajišťující stín poblíž obytného stavení

Orientální styl zahrady

symbolika, smysl, tradice · přírodní materiály · jednoduchost · střídmost · vodní prvky · pergoly, zástěny, treláže, zákoutí

Středomořský styl zahrady

dominance stříbrolistých a sukulentních rostlin · zahradní stavby, zídky, dlažba, štěrk, písek v teplých odstínech · pohybující se voda · zastíněná posezení

Tropický styl zahrady

velké množství velkolistých a bohatě olistěných rostlin · syté a saturované barvy květů, dekorací, staveb · uzavřenost, ohraničení, chráněná a odcloněná místa uprostřed zeleně · důraz na přírodní materiály

Surrealistický styl zahrady

žádná omezení a pravidla · kreativita · osobitost · častá extravagance, smělost, nadsázka, hravost

Nenáročné dominantní rostliny

Dominantní rostliny tvoří základní výrazný prvek a ústřední bod celého osázení. Upoutají na první pohled. Vyznačují se nápadnou atraktivitou, vyšším či mohutnějším vzrůstem nebo zajímavým tvarem (a často i vším dohromady). Umisťují se obvykle do pozadí záhonu nebo do jeho středové části. Vysazují se po jednom nebo několika málo kusech. Výrazné rostliny mohou v zahradě plně zastoupit tzv. focal point (nepřehlédnutelný prvek).

Paznehtník (*Acanthus*) – trvalka, výška až 150 cm, bílé a růžové květy s purpurovými nebo nazelenalými listeny ve vysokém klasu během pozdního léta, velké vykrajované listy.

Udatna (*Aruncus*) – trvalka, výška až 200 cm, obvykle krémové květní laty v první polovině léta.

Dosna (*Canna*) – oddenkatá, na mráz choulostivá trvalka, výška od 60 do 300 cm, nejčastěji červené, oranžové a žluté květy v hroznech nebo latách v létě a na podzim, velké pádlovité listy.

Luštěnice (*Cleome*) – keřovitá letnička, výška až 150 cm, bílé, růžové, purpurové a nachové květy v létě, pěti- až sedmičetné listy.

Svída (*Cornus controversa ´Variegata´*) – opadavý strom, výška okolo 800 cm, bílé květy počátkem léta, listy s výrazným bílým lemem.

Pampas (*Cortaderia selloana*) – vytrvalá tráva, výška i více než 300 cm, stříbřitě bílé nebo purpurové laty na konci léta (ozdobné do jara), bohaté trsy úzkých listů.

Stračka (*Delphinium*) – trvalka, výška do 200 cm, nejčastěji bílé, růžové, modré, fialové vysoké klasy květů v létě (někdy opakující se kvetení začátkem podzimu).

Náprstník (*Digitalis*) – dvouletka nebo krátkověká trvalka, výška i více než 200 cm, bílé, žlutavé, růžové nebo nachové květy v dlouhých hroznech v létě.

Genius loci, focal point

Genius loci neboli duch místa či pocit z místa, je právě ten nezaměnitelný element, kterým se určitý pozemek liší od všech ostatních. Šikovně využívá nejen klady samotného pozemku, ale i jeho okolí. Ale nejen tyto důležité přednosti napomáhají duchu místa, aby měl usnadněn vstup do zahrady. Své nezastupitelné zásluhy má rovněž samotná osobnost majitele. Ve snaze vystihnout genia loci se může (a měla by se) uplatnit originalita a jedinečnost každého člověka – už proto, že každý má jiné zájmy, jiný životní styl a vůbec jiné představy o své zahradě. Pokud se majiteli, třeba i ve spolupráci s šikovným zahradním architektem, podaří vložit do zahrady kus sebe a zároveň využít důležité benefity pozemku, duch místa na sebe nenechá dlouho čekat.

Voda v pohybu je na zahradě vždy velmi výrazný prvek, jehož umístění si zaslouží trochu plánování, aby patřičně vynikl a přinesl požadovaný účinek.

Focal point (ústřední bod) je výrazný prvek v zahradě, který nelze přehlédnout (zajímavá plastika, vodní prvek, silně dominantní rostlina, nápadná zahradní stavba...). Umístění takového objektu vyžaduje plánování a kontrolu jeho působení z různých míst v zahradě, rovněž je nutno zohlednit jeho proporce ve vztahu k budově a ostatním zahradním prvkům. Výrazných prvků může být na zahradě i více, ale měly by být ve stejném duchu a vyznění, jinak snadno způsobí nesoulad a chaos. To se stává zejména v případech, kdy majitelé chtějí za každou cenu ve svých zahradách vystavit na odiv vše, co si mohou dovolit (neplést si se stylem surrealistickým, který může být jednak velký krok vedle, jednak skvostné architektonické dílo).

Focal point umístěný na konci chodníku nebo celého pozemku opticky i pocitově krátí vzdálenost.

Sadec (*Eupatorium*) – trvalka, výška až 220 cm, krémové, růžové nebo purpurové laty okolíků od pozdního léta do podzimu, někdy červené stonky.

Vilín (*Hamamelis*) – opadavý keř, výška okolo 400 cm, vonné žluté, oranžové a červené květy v zimě nebo méně často pozdě na podzim, výrazné podzimní zbarvení listů.

Bohyška, funkie, hosta (*Hosta*) – trvalka, výška od 15 do 150 cm, bílé a fialové květy v létě, často velké výrazné listy v různých odstínech zelené.

Popelivka (*Ligularia*) – trvalka, výška až 200 cm, žluté a oranžové hrozny nebo koncové vrcholíky úborů v létě a na počátku podzimu, velké výrazné listy.

Magnolie, šácholan (*Magnolia*) – opadavý strom, výška obvykle okolo 600 cm, nejčastěji bílé, růžové, nachové nebo žlutavé květy na jaře.

Pavlovnie (*Paulownia*) – opadavý strom, výška do 12 m, nápadné růžové květy na jaře, velké výrazné listy.

Slivoň (*Prunus*) – opadavý strom nebo keř, výška značně rozmanitá (od 100 cm do 20 m), bílé, růžové, červené květy na jaře, někdy rovněž výrazně zbarvené listy nebo borka.

Škumpa (*Rhus*) – opadavý strom nebo keř, výška nejčastěji kolem 5 m, žlutavě zelená až červená palicovitá květenství, od léta nápadná červená až červenohnědá palicovitá plodenství, výrazné podzimní zbarvení listů.

Skočec (*Ricinus*) – obvykle letnička, výška nejčastěji 200–300 cm, méně nápadné květy v létě, velké výrazné listy.

Rodgerzie (*Rodgersia*) – trvalka, výška až 200 cm, květy s bílými nebo růžovými kališními lístky ve velkých pyramidálních latách v létě, velké výrazné listy.

Juka (*Yucca*) – trvalka, výška až 300 cm (*Y. gloriosa*), bílé květy ve vzpřímených vysokých latách během léta, tuhé špičaté listy.

Průhledy, rámování

Některá aranžmá a zákoutí na zahradě i mimo ni mohou být tak povedená, že si zaslouží o něco více pozornosti. Jako pomůcka při jejich objevování může posloužit pouhá představa, že v ruce držíme dalekohled a fotoaparát.

Průhledy záměrně ponecháváme nebo vytváříme na strategických místech, odkud je možno obdivovat vzdálenější kouty zahrady nebo okolní krajinu. Ve směru na nejpůsobivější výhledy neopomeneme počítat s volnými koridory, které navedou zrak podobně jako dalekohled. Posezení na místě s pěkným výhledem poskytuje zahradě další rozměr – nejen užitečné optické zvětšení prostoru, ale také možnost příjemné relaxační zóny.

Objekty a zajímavá uskupení dokáže patřičně zvýraznit rám z jiných rostlin či rozličných materiálů. Stejně jako při fotografování je třeba pouze vybrat ten nejzajímavější pohled a pokusit se ho umocnit vhodným rámováním. Více rámů za sebou vytvoří průhled.

Z větví převislých stromů lze vytvořit průchody, průhledy i rámování.

Obrovské červené máky fungují jako kotva. Připoutají zrak i mysl do zahrady, která je v červnu mimořádně okouzlující...

... a v období, kdy zahradě vévodí méně výrazné barvy, se zrak zatoulá i do vzdálenějších končin.

Tok energie

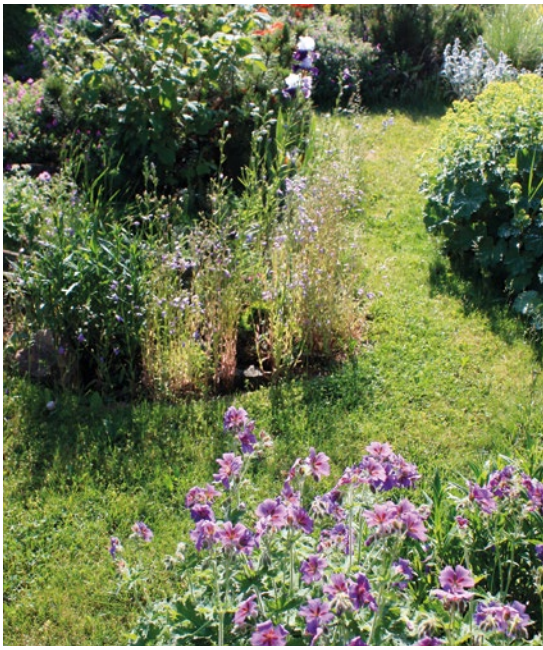

Tokem energií se zabývají různé, většinou východní filozofie. Ale ať už ctíme pravidla některé z nich, nebo ne, na všech zahradách proudí určitá – obvykle pozitivní – energie, kterou vnímáme tím intenzivněji, čím více jsme obdařeni estetickým cítěním. Nesmírně silnými vodiči energie jsou různé chodníky, cestičky, průchody i průhledy. Zatímco takový zurčící a šplouchající potůček pozemek nabije energií zřetelně viditelnou i slyšitelnou, cesty a průchody vytvářejí energii spíše pocitovou, ovšem přesto velmi účinnou.

Výsledné působení může do značné míry ovlivnit okolní osázení. Může to být chodníček, bohatě lemovaný květy veselých barev, který přináší do zahrady i do našeho nitra živost, jásavou radost a povzbuzení, anebo pěšinka po okrajích osázená převážně zelenými rostlinami s několika málo květy v bělavých nebo jemně modrofialových odstínech, např. stínomilnými kapradinami, udatnami a bohyškami, která navodí zklidnění, umírnění a relaxaci, obzvlášť pokud vede do nejklidnější části zahrady a končí lavičkou ukrytou v přívětivé zeleni.

S tokem energie se dá v zahradách doslova kouzlit – umožňuje zvýraznit klady pozemku a potlačit jeho nedostatky, vyzdvihnout objekt či povedené osázení, na které jsme pyšní, vytvořit povzbuzující i relaxační zóny...

Okna – propojení domu a zahrady

Při zakládání zahrady se někdy zapomíná na propojení domu s jeho okolím. Nejenže je vhodné samotný dům začlenit do zahrady tak, aby byl její součástí (např. za pomoci shodných barev a materiálů použitých na zahradní stavby a dekorace), ale také se pokusit něco ze zahrady „přenést" i do domu, což se zdaří nejlépe za pomoci prosklených ploch. Nejčastěji se jedná o zimní zahrady, okna a prosklené dveře, ovšem některé stavby jsou navrhovány i s celoprosklenou stěnou směrem do zahrady pro co nejtěsnější spojení domu s přírodou.

Budou-li se při úpravách pozemku kolem domu počítat průhledy okny mezi trasy pohledových os a přizpůsobí se jim osázení přilehlého venkovního prostoru, bude zahrada těšit své majitele i ve dnech, kdy je venku nevlídno, při dlouhých hodinách trávených v pracovně, při přípravě pokrmů, anebo každé ráno po probuzení v ložnici.

Velké zásluhy při zdobení zahrady mohou mít i plevely, například půvabné květy a makovičky planých máků.

ŘEŠENÍ PROSTORU

Rozměry, linie a tvary

Zahrada je utvářena za pomoci linií a tvarů. Ty musí mít vždy nějaký význam a funkci – slouží jako chodníky či cestičky, udávají tvar záhonů, trávníků a odpočinkových ploch, umožňují rozmanité optické prostorové triky atd. Zatímco zakřivené pozvolné linie a oválné tvary určují neformální design, čtverce, obdélníky, trojúhelníky, kruhy a rovné linie naznačují design formální. Veškeré linie a tvary mají silné působení – je důležité s nimi zacházet s rozmyslem, aby nezpůsobily spíše nesoulad a nepříjemné emoce (např. módní trojúhelníky mířící svými ostrými úhly směrem k posezení).

Malé zahrady jsou v současnosti velmi obvyklé. Jejich velikost ve skutečnosti nemusí být problém, jen je důležité zvolit jedno nosné téma zahrady a tomu celý prostor přizpůsobit. Vhodné jsou např. linie ve tvaru C, ale také pravidelné tvary jako kruhy, elipsy nebo čtverce. Platí pravidlo: čím menší pozemek, tím méně druhů rostlin, různých dekorací i materiálů a tím jednodušší design. V malých zahradách je přínosné využití prostorových optických triků.

Velké zahrady přímo nabízejí možnost uchopit jejich rozlohu jako bonus, který mnohým zahradám chybí. Ohromují vzdušností, otevřeností, volností. Nabízí se i rozčlenění pozemku na menší partie, což navozuje větší pocit soukromí a bezpečí. Platí, že všechny přechody, tvary a linie by měly být pozvolné a nenásilné.

Dlouhou a úzkou zahradu je možné rozdělit na menší části – nebude přehledná, a tudíž nebude znatelný její tvar. Jednotlivé části mohou být ve tvaru kruhů, čtverců, obdélníků; vhodný je rovněž tvar písmene S, který pomůže odvrátit pozornost od hranic pozemku a nasměrovat ji do jeho středu.

Široké a ploché zahrady zachrání diagonální linie a situování výrazných vizuálních prvků směrem ke středu. S oblibou je využíván tvar ležatého písmene S, elegantní překrývající se čtverce nebo střed pozemku ve tvaru elipsy.

Vyměřování pozemku a rýsování plánku

Triangulace nabízí osvědčený způsob, jak změřit vzdálenost za pomoci trojúhelníků. Nejprve se zaměří dům i s okny a dveřmi. Na domu se určí vždy dva body – může to být roh domu, okraj okna nebo dveří, ze kterých se postupně zaměří a zakreslí důležité prvky na pozemku (např. pergola a dřeviny) a také hranice parcely. Pokud je pozemek nepravidelný příliš, je dobré postupovat při celé jeho hranici přibližně po metru.

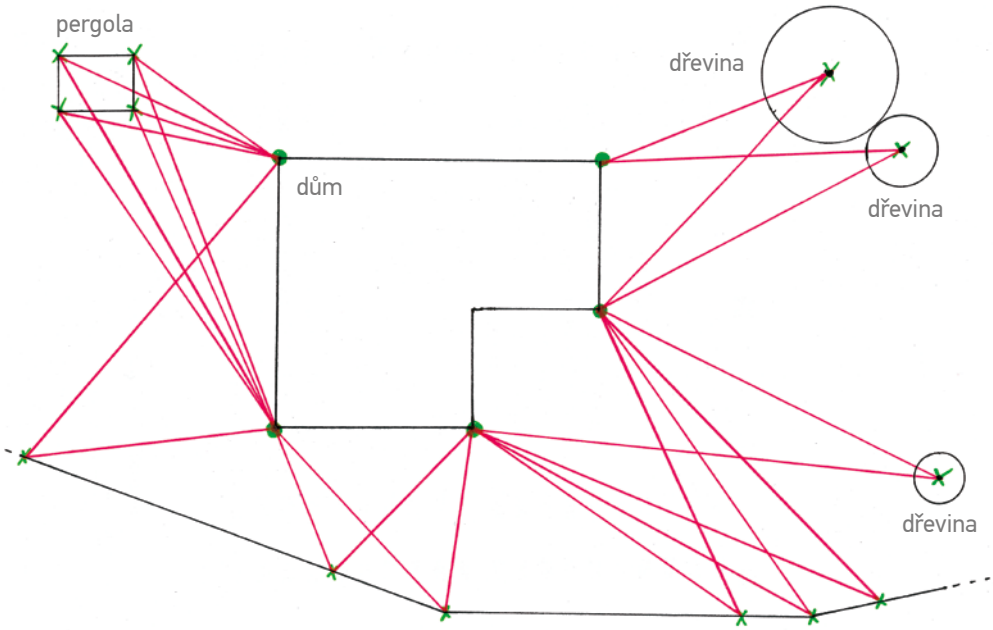

Vyměřit pravidelný pozemek ve tvaru čtverce nebo obdélníku není náročné, těžší je vyměřit pozemek nepravidelný. V každém případě je přínosná pomoc další osoby a kvalitní měřicí pásmo. Půdorys pozemku, dům a všechny vyměřené prvky se zakreslují na milimetrový papír. Pro běžně velké zahrady se používá měřítko 1 : 50 nebo 1 : 100, pro menší části zahrady, zákoutí nebo záhony měřítko 1 : 20 nebo 1 : 25 a pro velmi velké pozemky měřítko 1 : 200. Při vyměřování pravidelného pozemku se nejprve změří strany pozemku a jeho úhlopříčky. Pak přijde na řadu zaměření domu včetně umístění oken a dveří a nakonec je nutno zaměřit polohu všech významných prvků, které na pozemku zůstanou (zahradní stavby, cesty, schody, vzrostlé keře a stromy a rovněž ukryté inženýrské sítě).

Nepravidelně tvarované pozemky se zaměřují za pomoci triangulace (postup viz na protější straně) nebo pořadnice. Při zaměřování pomocí pořadnice se jako první zaměří dům i s okny a dveřmi. Z jednoho vyměřeného bodu na domě se položí a upevní měřicí pásmo v pravém úhlu k domu. Poté se od této osy (a následně i dalších os vedených od ostatních zdí domu), rovněž pod pravým úhlem druhým měřicím pásmem postupně zaměří a zakreslí všechny podstatné prvky na pozemku a hranice parcely.

Vlastní návrh zahrady se zakresluje na pauzovací papír, který se připevní např. papírovou lepicí páskou na milimetrový papír s vyměřeným a zakresleným plánkem pozemku. Tak bude možné případný nepovedený návrh nahradit plánem novým, aniž je nutné zakreslovat celý vyměřený pozemek znovu.

Nejprve se zakreslují zahradní stavby včetně cest, schodů a dekorací, pak dominantní stromy a keře, poté následují méně nápadné a menší dřeviny spolu s popínavými rostlinami a konečně okrasné trvalky. Zde je důležité vzít v potaz výšku, šířku, tvar, barvy i proměnlivost rostlin. Na závěr je možno výsadbu obohatit o cibuloviny, letničky a dvouletky.

Zahradní projekt lze vyhotovit i za pomoci počítačového programu. Výhodou je souběžná tvorba výsadbového plánu a zároveň pohledů na zahradu z různých úhlů, častou nevýhodou u běžných programů je omezený výběr rostlin, dekorací a rozdílných úrovní terénu. Velkým mínusem počítačového zpracování je minimální šance na využití osobitého výtvarného stylu jednotlivých zahradních architektů, kterým obohacují své projekty o významnou přidanou hodnotu a povyšují je tak na skutečné umělecké dílo.

Stromy se nejčastěji zakreslují jako kruhy o průměru předpokládané šířky koruny po deseti letech růstu v zahradě (nebo u pomalu rostoucích druhů polovina šířky v úplné dospělosti, u rychle rostoucích tři čtvrtiny šířky). U velkých keřů se počítá se šířkou 2 metry, u středně velkých keřů s asi 1,5 m a u malých 1 m.

Trvalky se zakreslují v plné velikosti, kterou dosáhnou v dospělosti. Dominantní a velké trvalky se vyznačují stejně jako stromy a keře za pomoci kruhů, střední a malé se označují značkami (drobná kolečka, tečky, křížky) nebo rozdílnými barvami v místech výsadby. Kvůli jejich malé velikosti se nejčastěji zakreslují do ostrůvků obsahujících více kusů stejných rostlin (u středně velkých rostlin šíře 0,5 metru je nutno počítat s pěti rostlinami na čtvereční metr, u méně vzrostlých druhů i s větším počtem). Důležité je, aby se rostliny zakreslené do plánu navzájem dotýkaly – volná místa na výsledném záhonu by se v opačném případě stala útočištěm nechtěných plevelů.

Návrh osazovacího plánu a předpokládané barevné působení rostlin na jaře, v létě a na podzim.

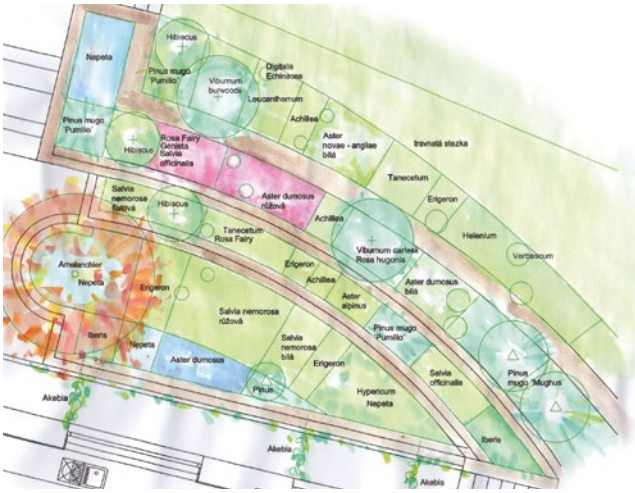

Prostorové optické triky

Zrak se dá poměrně snadno ošálit optickými triky. Této skutečnosti se s úspěchem využívá v mnoha profesích a v zahradní tvorbě obzvlášť – malé zahrady tak získávají na rozměrech, velké se zútulňují, dlouhé se zdají být kratší, úzké nabývají na šířce, mělké se prohlubují...

Mnohé vykonají pouhé barvy. Jemné, světlé barvy (také na zdech) odrážejí světlo, rozjasňují a rozšiřují prostor, oproti tomu tmavé, syté a výrazné barvy prostor zmenšují a zkracují. (O uplatnění a významných účincích barev viz podrobněji v kapitole Barvy zahrady.)

Prostor opticky zvětší i vertikály – různé vysoké rostliny, popínavky, zástěny, mříže, oblouky, sloupoví atd. Mnohdy fungují zároveň jako průhled nebo orámují prostor, čímž se pak dojem hloubky ještě násobí. Oproti tomu focal point, umístěný například na konci dlouhé cesty, může vzdálenost krátit.

Linie ve tvaru písmen C a S a také tvary jako elipsy, kruhy i čtverce prostor zvětšují velmi výrazně. Zahrada, ve které jsou šikovně tyto tvary využity, budí dojem i několikanásobně většího pozemku, než je ve skutečnosti. Tento jev je možné umocnit i opakováním prvků, např. výsadbou stejných skupinek rostlin, zahrada pak bude působit celistvě a harmonicky.

Opticky měnit vzdálenost můžeme i pomocí samotných rostlin. Rostliny s velkými listy nebo květy vysazené v popředí a zároveň drobnolisté a drobnokvěté rostliny vysazené v pozadí prostor opticky prohloubí, při obrácené výsadbě se prostor výrazně zkrátí. Pokud je současně počítáno s působením barev, lze i ve vzrostlé zahradě dosáhnout požadovaného efektu pouhým přesazením několika rostlin.

Optické triky v zahradě zvládneme například i díky rozmanitému rodu bohyšek, který zahrnuje velké množství druhů a odrůd. Zde pro srovnání velkolistá ´Sum and Substance´ a drobnolistá ´Blue Mouse Ears´.

Problematická místa v zahradě

Každý pozemek vykazuje určitá specifika, která ovlivňují výsledný vzhled zahrady. Vždy je nejlepší vycházet z podmínek, které dotyčné místo nabízí, než se úporně snažit stávající stav měnit. Je určitě snazší a přirozenější pěstovat na suchém kamenitém svahu skalničky a v mokré nevysychavé půdě vlhkomilné rostliny než naopak. Existují bohužel případy, kdy majitel vynaloží nemalé prostředky, aby podmínky na svém pozemku přetvořil k obrazu svému, avšak ve výsledku zcela nefunkčnímu a nevyhovujícímu.

Hlavními faktory ovlivňujícími návrh zahrady jsou podnebí, poloha, půdní podmínky a rozloha, ovšem neméně důležitý je i tvar pozemku. Mezi nejčastější a také nejoblíbenější tvary patří obdélníky. Obdélník se dá dobře rozvrhnout – nabízí mnohá využití a četné možnosti různých návrhů od jednoduchých výsadeb až po neobvyklá odvážná řešení s rozmanitými okrasnými, funkčními i multifunkčními prvky. Na obdélníkovém pozemku lze využít nápaditá členění, zákryty a průhledy, bohatou plošnou i vertikální výsadbu, jednoduché, složité i nezvyklé zahradní stavby a dekorace.

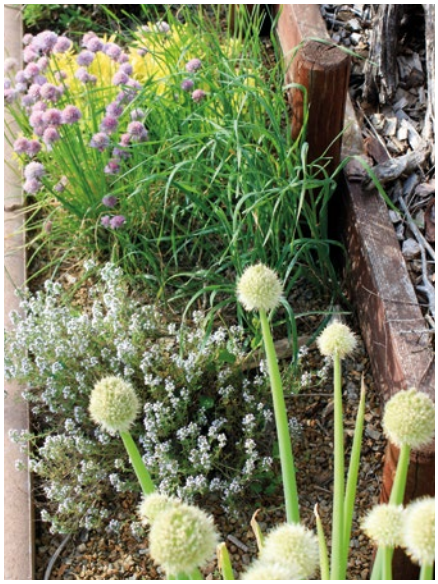

I do těch nejmenších, alespoň částečně osluněných volných koutků se vejde bylinkový záhonek.

Tmavá místa rozzáří jasně modrá barva.

Necelé dva metry široký pruh pozemku mezi dvěma stavbami původně sloužil jako úložiště zbytků stavebního materiálu. Díky nenáročným rostlinám, zejména vysokým bambusům, pnoucím rostlinám, méně vzrůstným dřevinám a v zastíněných partiích s oblibou využívaným bohyškám a kapradinám může vzniknout klidný koutek nazývaný „zašívárna“ pro jednu až dvě osoby.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázku z knihy ***Zahrada*.**
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.